

KJAK

Viðv. Broyting av løgtingslóg um arbeiðsmarknaðareftirlønargrunnin

Bozena Rasmussen

Visandi til svar frá Løgtingsins Umboðskvinnu uppá kæru viðv. mismuni í útgjaldinum frá AMEG "Samhaldsfasta", síðan 2009, venda vit okkum við hesum til fíggjarnevnd løgtingsins.

Vit eru fleiri, ið vóru fyri mismuni við lógarbroytingini av AMEG í 2009, tá krav varð sett í lógina um, at ein skuldi hava búð í Føroyum í 40 ár fyri at lúka treytirnar at fáa fult gjald frá AMEG. Henda lógarbroyting í løgtingslóg nr. 36 frá 28. apríl 2009 um "Samhaldsfasta" hevði við sær at fólk sum høvdu havt fastan bústað í Føroyum og høvdu goldið inn til "Samhaldsfasta" síðan byrja varð at gjalda inn til "Samhaldsfasta" í 1991, ikki longur

høvdu rætt til at fáa fult útgjald frá "Samhaldsfasta". - Verður júst framlagda lógaruppskot nr. 70/2017 um broyting av lóg um AMEG samtykt í verandi líki, fara hesir persónar, ið hava verið fyri mismuni síðan 2009, einans at fáa fult útgjald frá AMEG, at rokna frá 1. juli 2018 og framyvir/men ikki við afturvirkandi kraft/.

Fíggjarmálaráðið hevur viðurkent, at ein feilur ótilvitað kom inn í lógina um AMEG í 2009. Feilurin hevði við sær, at tey ið hava goldið inn til "Samhaldsfasta" síðan byrjan (t.v.s. síðan 7. mei 1991), tá tað í lóg um AMEG varð samtykt, at ávíst %-gjald skuldi gjaldast inn í grunnin. Við lógarbroytingini í 2009 varð forsømt, at tryggja at tey sum høvdu búð í Føroyum og sum hava rindað inn til AMEG frá byrjan

skuldu hava rætt til fult útgjald frá "Samhaldsfasta", hetta hóast tey ikki høvdu búð í Føroyum í 40 ár.

Mismunurin sum kom í í sambandi við feilin í løgtingslóg um AMEG nr. 36 frá 28. apríl 2009 hevur havt við sær at uml. 200 - 300 persónar, sum hava búð í Føroyum síðan byrja varð at gjalda inn til AMEG í mei 1991, einans hava fingið eitt skert útgjald frá AMEG.

Vit, ið eru rakt, av hesum lógarfeili í løgtingslóg nr. 36 frá 28. apríl 2009 um "Samhaldsfasta", fara tí við hesum at heita á Fíggjarnevndina at stuðla okkum soleiðis, at vit fáa fult útgjald frá "Samhaldsfasta" við afturvirkandi kraft, at rokna frá apríl mánaða 2009. Ásett kann verða at eftirgjaldið frá AMEG einans verður útgoldið sambært umsókn og skjalprógv. – At greiða

nærri frá málinum mæta vit fegin til fundar saman við Fíggjanevndini.

Vit loyva okkum við hesum at heita á Fíggjarnevndina at koma við lógarbroyting í løgtingsmál nr. 70/2017: uppskot til løgtingslóg um broyting um arbeiðsmarknaðareftirlønargrunn soleiðis, at tað eftir § 3, verður sett nýtt stk. 4, ið ljóðar: "hevur havt fastan bústað í Føroyum, síðan løgtingslóg um arbeiðsmarknaðareftirlønargrunn varð sett í gildi við løgtingslóg nr. 39 frá 7. mei 1991. Eftirgjaldið frá AMEG verður tó einans útgoldið sambært umsókn og skjalprógv.

Hetta soleiðis at teir føroyingar-nir, ið hava verið fyri mismuni síðan 2009, fáa júst somu rættindi til fult útgjald frá "Samhaldsfasta", sum allir aðrir fólkapensjónistar í Føroyum.

Fylgjandi bræv bleiv avleverað til Fíggjarnevndina og Løgtingið í maj 2018. Svarið er útiblivið.

Tann nýggja pensjónslógin rættar mismúnin á tann hátt, at øll framyvir fáa fult útgjald úr AMEG.

Men tey, sum vóru fyri mismún síðan 2009, eru í sami stað sum fyr. Har manglar nakað, sum kundi skapa javnvág soleiðis, at vit (200-300 personar) ikki blivu "forskelsbehandlaðir".

AMEG grunnurin er væl fyri, og her er ongin orsök at avvísa fólkið, sum hava gjoldið inn síðan 1991.

Nú tá, ið pensjónslógin er við-tikin, er upp á sítt pláss at gera roknskapin upp, so at ongir leysir leysar endar eru!

Vegna fólkið, sum er "forskelsbehandlað"

Familjurættarliga økið nú á føroyskum hondum

Sirið Stenberg

Ólavsoðudagur er hátíðardagur. Men í ár hevur dagurin eisini annan týðning. Tað er nevniliga yvirtøkudagur fyri familjurættarliga økið, sum nú endaliga kemur á føroyskar hendur. Tí er ólavsoðkan í ár eisini søgulig og kemur at standa sum dagurin, tá ið føroyska samfelagið tók á seg ábyrgd av stórum og týðningarmiklum málsøki.

Vit finga felt í samgonguskjalið at fáa persóns-, hús-fólka- og arvarættin yvirtikan. Arbeiðið byrjaði tíðliga í samgonguskeiðnum og hevur gingið ómetaliga væl. Nú er komið á mál, og frá ólavsoðkudegi er málsøkið flutt frá donskum myndugleikum í Ríkisumboð-

num til føroysku Familjufyrisitingina.

Hetta er størsta mál í sjálvstýrisleið í árávís og ein varði. Eg ivist onga løtu í, at hetta verður til frama og menning fyri samfelagið alt.

Við yvirtøkuni hava vit tikið ræðið á fleiri týðningarmiklum málsøkjum, sum røkka heilt inn í føroysku heimini. Frá nú verður tað Føroya løgting, sum hevur rætt at lóggeva á hesum økjunum, og føroyingar eru ikki longur bundnir av einans at kunna fremja tær broytingar, sum Fólkatíngið hevur samtykt. Hetta merkir, at framyvir hava vit sjálvi ræði á lóggávu í sambandi við foreldramyndugleika og samveru. Vit hava ræði á hjúnabands og hjúnaskilnaðarlóggávu. Á ættleiðingar-lóggávu. Ræði á lóggávu í sambandi við, at fólk blíva burtur og á arvarættinum. Ræði á verjumálum umframt fosturtøkulóggávuni o.ø.

Hetta er eitt stórt og týðandi øki. Við yvirtøkuni finga vit eisini nýggja føroyska lóggávu um ættleiðing. Restin av økinum er óbroytt enn. Men vit vita, at tørvur er á bæði dagføringum umframt nýggjari lóggávu á fleiri økjum. Millum annað

tørvar okkum nýggja lóg um foreldramynduleika. Hetta er eitt stórt arbeiði, sum krevur nógv, soleiðis at vit tryggja rættindini hjá børnunum. Eisini hevur kjak tikið seg upp í sambandi við fosturtøkulógina.

Við yvirtøkuni taka vit ábyrgd. Tað er tað, politikkur snýr seg um. At taka ábyrgd av landi og fólki. Og hendan ábyrgd fer at menna okkum sum samfelag. Framyvir vera tað vit, sum skulu taka støðu á øllum hesum málsøkjum. Tí vænti eg mær eisini drúgt samfelagskjak um hesi viðkvømi evni. Nú er ábygdin og støðutakanin okkara. Nú kunnu vit ikki renna undan og vísa til, at hetta hava vit onga meining um, tí at hetta er danskt málsøki. Og júst tað kemur at búgva okkum sum samfelag. Við ábyrgdini búgvast vit, og vitið hvessist.

Tað er ein sera góð kensla, nú vit loksins eru komin hartil, at økið er yvirtikið, og Familjufyrisitingin letur upp. Tað kennist rætt, at tað nú eru føroyskir myndugleikar, sum vara av, tí onkursvegna kendist tað ikki rætt, at fólkið í Føroyum, í so viðkvøsum og persónligum málum í veruleikaum skuldi venda sær til myndugleikan

í einum øðrum landi fyri at fáa hjálp. Eg eri púra vís í, at fólk hava fingið góða hjálp, tað er ikki tað, tað snýr seg um. Men tað snýr seg um, at vit sum land sjálvi taka ábyrgd og skipa okkum eftir egnum ynskjum og tørvum.

Tað er ongin ivi um, at vit nú í komandi tíðum fara at viðgera ymsar tættir av yvirtikna málsøkinum. Sjálv meti eg tørvin á nýggjari lóg um foreldramyndugleika sum tað týðningarmesta at fáa fyrst á skrá.

Vit hava sera góð fólk at lyfta uppgávuna, so eg gleði meg at fylgja arbeiðinum.

Eg fegnast um, at tað eydnadist at fáa málið samtykt á løgtingi og ivist onga løtu í, at søgan kemur at vísa, at tað var rætta avgerðin.

Fyrstu verkirnir

Elsebeth Mercedes Gunnleygsdóttur Løgtingslimur

Vit hava nú seinastu tíðina verið vitnið til fyrstu avleiðingarnar av fiskivinnunýskipanini hjá reyðu samgonguni. 25 mans hava mist ein góðan kjans við Sjóðarberg. Fleiri av hesum hava júst sett búgv. Her tosa vit ikki bara um 25 mans, men um heilar familjur, kanska uml. 100 fólk, sum merkja avleiðingarnar av politikkinum hjá samgonguni.

Undarligt at hugsa sær, at JFK, sum hevur keypt kvotur dýrt fyri at reka vinnu, nú skal missa tað sum felagið hevur keypt. Samgongan tekur frá honum til at deila út til onnur økir í landinum, sum menningarkvotur. Ein nevnd skal meta, hvar hesin fiskurin gera størri gagn enn hjá JFK.

Tað verður lagnunnar speisemi, um nú somu kvotur verða latnar ókeypis aftur til somu støð, sum JFK keypti tær frá. Sum fleiri ferðir er nevnt, so

eru tað tey, sum hava ríkað seg upp við at selja, og nú skulu hesi økir fáa somu kvotur aftur, ókeypis. Um JFK kemur at tørva rávøru, so skal felagið út at keypa einaferð aftrat á uppboðssølu.

Aðrir reiðarar hugsa um, hvussu teir sum frægst kunnu sleppa sær av við skipið og sleppa úr fiskivinnuni snikkaleysir.

Nei við hesi samgonguni eru útlitini døpur hjá fiskivinnuni í Føroyum.

Veljarar í høvuðsstaðnum stóra ábyrgd.

Til komandi val satsar samgongan, sum náttúrligt er, allarhelst uppá at vinna valið í høvuðsstaðnum. So er slottið næstan vunnið. Hartil er Suðuroyggin ein tryggur javnaðarskansi. Hetta hóast tað er politikkurin hjá undanfarnu borgarligu samgonguni, sum nú skapar karmar fyri framburði har.

Írestandi procentini í reinan meiriluta, ætlar samgongan allarhelst at fáa til haldar við politisku útlutani av menningarkvotum.

Um herferðin hjá blóðreyðu samgongu móti fiskivinnuni skal steðgast, so mugu veljarar í høvuðsstaðnum vera við til at geva sitandi samgongu durafjórðingin. Tað verður bara ein spurningur um tíð inntil verkirnir eisini fara at merkja høvuðsstaðin.